Miben különbözik az év elején és a most beterjesztett kisbérleti javaslat

Ismeretes, hogy a Teleki-kormány némileg átdolgozta azt a birtokpolitikai törvényjavaslatot, amelyet még elődje készített és terjesztett be az év elején. A két javaslat közt eltelt időben bekövetkezett események kétségkívül növelték a birtokpolitikai tevékenység fokozásának szükségességét, ezért nem érdektelen rámutatni azokra a módosításokra, amelyek ezt a javaslatot az előzőtől megkülönböztetik.

A változtatások két csoportba oszthatók: vannak olyanok, melyek többletet jelentenek és olyanok, amelyek az eredeti javaslat kereteinek szűkítését eredményezték.

Az első csoportban egyetlen az új házhelyakcióra vonatkozó rendelkezés, amelyet eredetileg külön javaslatnak terveztek, utóbb azonban beillesztették a kishaszonbérleti javaslatba. Ezt csak helyeselni lehet, mert a két feladat szorosan összefügg egymással és kívánatos, hogy megoldásuk is a legteljesebb összhangban történjék. A földművelésügyi miniszter mintegy 85.000 házhelyigényléssel számol, ehhez képest mindazokban a községekben megengedi a kisajátítást erre a célra, ahol a helyi hatóság legalább 20 jogosnak látszó házhelyigénylést megállapít.

A házhelyszükséglet kielégítésének nagy fontosságára vall az a rendelkezés, amely szerint a földművelésügyi miniszter bármely ingatlan átengedését elrendelheti, tehát a városok és községek belterületén fekvő beépítetlen telkeket is — bizonyos korlátozással — igénybe lehet venni erre a célra. Az 50 holdnál kisebb birtokkal rendelkező gazdáknak házhelyek alakítására alkalmas ingatlanait azonban csak akkor lehet kisajátítani, ha az ilyen kisbirtokosokat, amennyiben kívánják, megfelelő értékű csereingatlannal sikerül kárpótolni. Fontos rendelkezés még az is, amely kimondja, hogy az egy esztendőt meghaladó időn át lakatlan beltelkes lakóházak is igénybe vehetők családi otthon alakításának céljára; ez különösen az egyke következtében elnéptelenedő községek lakatlanná vált lakóházainak betelepítése és az ilyen községek megmentése szempontjából bír jelentőséggel.

Ezzel szemben a javaslat több olyan kisebb módosítást tartalmaz, amelyek némileg csökkentik az igénybevehetőség mértékét. Ezek többnyire a mezőgazdasági termelés érdekében, bizonyos méltánylást érdemlő egyéni vagy családi szempontok figyelembevételével vagy a munkások fokozottabb foglalkoztatásában kitűnő üzemek érdekében gyakorolt kíméletből erednek. Így 500 holdig (mezőgazdasági területről van szó) érinthetetlenek a házi kezelésben tartott, vagy az 1864 júl. 28 óta egy család tulajdonában lévő ingatlanok és azok a birtokok, amelyeket valaki az átcsatolt területen volt ingatlan helyett vásárolt. Azok a földbirtokosok, akik méncsikók nevelésére kötelezték magukat, szintén nagyobb terület igénybevétele alól mentesülnek. Az olyan birtokoknak átengedésre kijelölhető területe, amelyek szántóterületének minden kat. holdjára 100 pengő munkabér esik, 50 százalékkal, ha legalább 120 pengő esik, 60, ha pedig 140 pengőnél is több járandóság esik, 70 százalékkal csökken. A belterjes üzemeknek rendkívül nagymérvű kíméletét jelenti ez a rendelkezés.

Az eljárásra vonatkozó több kisebb módosításon kívül új a javaslatban azoknak az átengedésre kötelezetteknek előnyösebb kielégítése, akik átengedett ingatlanaik ellenértékét gyár-, bánya-, ipar- vagy fürdővállalatba fektetik be. Ezzel szemben, ha a tulajdonos az ingatlant az eladó szorult helyzetének kihasználásával vagy árverésen szerezte, a javaslat szerint méltánytalan volna, ha az ingatlan valóságos és teljes becsértékét kapná meg. Mindkét szempont figyelembevétele helyes és megokolt.

Teljesen kimaradt az új javaslatból az a szakasz, amely szerint a birtokos, ha az országban lévő összes birtokainak mezőgazdasági művelés alatt álló területe az 5000 kat. holdat meghaladja, mezőgazdasági ingatlanai kat. tiszta jövedelmének minden koronája után a telepítési alap javára földbirtokpolitikai hozzájárulás címén évenként 4 fillér hozzájárulást köteles fizetni. Nem nehéz kitalálni, hogy miért törölték ezt a rendelkezést.

A birtokpolitikai intézkedések végrehajtásában még az eddiginél is nagyobb szerepet kapnak a vármegyei közigazgatási bizottságok gazdasági albizottságai. Nagy kérdés, hogy ezek a bizottságok, amelyeknek az 1920. évi földbirtokreform végrehajtása során kifejtett működését annyi bírálat érte, jobban meg tudnak-e majd felelni a most reájuk váró feladatoknak? A bizottságok összetétele — éppen a birtokpolitika nagy kérdései szempontjából — javult a multhoz képest? A gazdasági felügyelő, mint e bizottságok előadója, rengeteg tennivalója között, meg tud-e birkózni ezzel a sok aprólékos figyelmet és utánjárást igénylő új munkatömeggel? Olyan kérdések ezek, amelyeken érdemes gondolkodni.

A fenti módosítások persze nem véglegesek. Előrelátható volt, hogy már a kormánypárt a keretek bővítését fogja kívánni, amint ezt a javaslatban végzett újabb változtatások is bizonyítják. A képviselőházban valószínűleg még további hasonló módosításokra lehet számítani. A felsőházban — a jelek után ítélve — már ellenkező irányú meggondolásokat is fognak hangoztatni. Hogy sikerrel-e, kit tudja ezt most megmondani. A mai idők erre mindenesetre a legkevésbé alkalmasak.

(K. M.)

A gazdasági háború

A német vasérc-ellátás

Amióta Krupp az acélból való ágyút feltalálta, azóta az *acél*, illetve ennek alapanyaga, a *vasérc* a legfontosabb hadianyag, minden békeiparnak is a legfontosabb nyersanyaga. Németország ugyan a legnagyobb acélgyártó Európában, de vasérc-szükségletének tekintélyes részét külföldről hozta be.

Németország vasérckészlete és behozatala

Minden csille 1,000.000 tonna vasérc. A számok milliókban értendők.

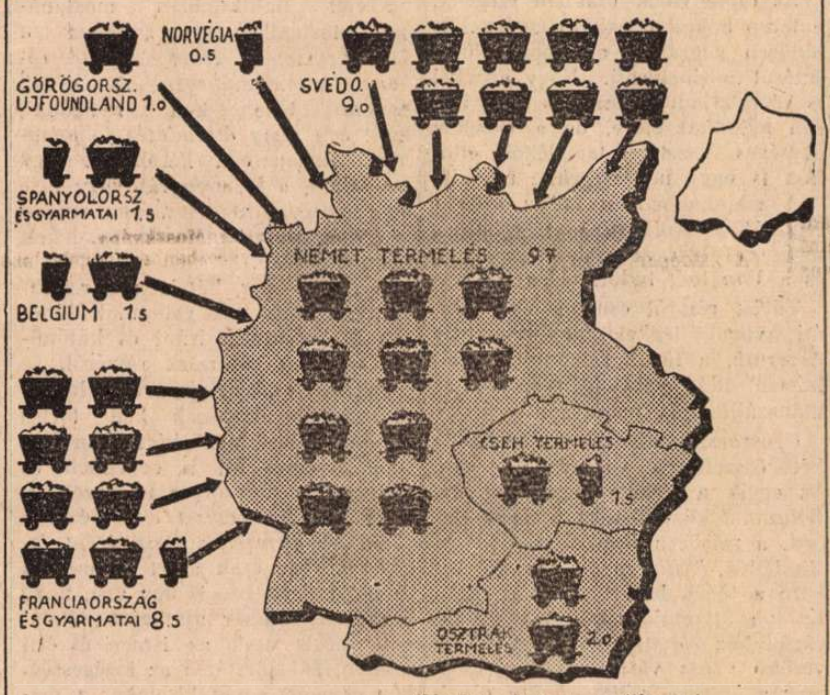

(Markos György grafikonja)

Az angol blokád következtében a tengerentúli vasérc-szállítások elmaradnak, a francia vasérc-szállítások szintén. Németország tehát szárazföldi úton más európai államokból szerzi be vasérc-szükségletét. Részben erre irányulnak a szovjetunióval folytatott gazdasági tárgyalások is. Második grafikónunk a fenti kép arányaiban mutatja a többi európai állam vasérc-kivitelét.

Minden csille 1,000.000 tonna vasérc
A számok milliókban értendők

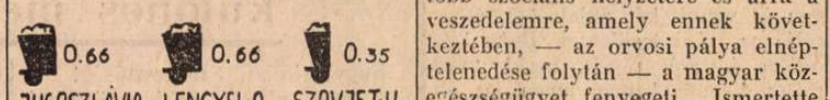

Jugoszlávia valószínűleg ennél nagyobb mennyiségű vasércet is szállíthat Németországnak. A németek előreláthatóan fokozni igyekeznek majd a lengyel vasérc-termelést is. De hogy a szovjetunió képes lesz-e jelentős mennyiségű vasércet szállítani, az kétséges, mert az egyre növekvő szovjetipar maga teljesen felhasználja a szovjetunióban termelt vasércet.

Az orvosi kamara közgyűlése

Szombaton este tartotta az Országos Orvosi Kamara évi rendes közgyűlését. *Verebély* professzor elnöki megnyitójában rámutatott a magyar orvosi rend mind aggasztóbb szociális helyzetére és arra a veszedelemre, amely ennek következtében, — az orvosi pálya elnéptelenedése folytán — a magyar közegészségügyet fenyegeti. Ismertette az orvosképzés reformjának a mai idők követelményeivel összhangban álló alapelveit. *Bakács* György dr. titkári jelentésében hangoztatta, hogy a magyar orvosi rend két legsürgősebbben megvalósítandó kívánsága: *a szociális betegbiztosítás reformja és orvosjóléti országos intézmények létesítése.*

Hirtelen fordulatok az időjárásban

A három hét óta tartó téliés időjárás hirtelen véget ért. Szombaton már napkelte előtt mindenfelé melegebb volt az országban, mint pénteken a déli órákban! A délelőtt folyamán a Balaton vidékén 20 fok fölé emelkedett a hőmérő, Kaposváron már korán délelőtt 22 fok volt. Ezt a kellemes időjárási meglepetést egy meleg déli szél hozta: *valóságos tavaszi sirokkó* rohant végig az országon.

Nagyon érdekes, hogy a 10—15 fokos hőmérsékleti javulásban a napsütésnek csak igen szerény szerep jutott. Az enyhülés túlnyomó része az éjjeli órákban játszódott le. A délelőtti felmelegedés idején is legnagyobbrészt felhők takarták el a napot. Világos tehát, hogy az időjárás tavaszi benyomást keltő megjavulása nem a napnak, hanem a szélnek a munkája volt.

A szél először elszállította hazánk földjéről azt a sarkvidéki eredetű, nagyon zord, szélsőségesen hideg levegőt, melyben napközben is csak 5—6 fok körül ingadozott a hőmérséklet és éjjelente erős fagy keletkezett. A sarkvidéki levegő háromhetes látogatása ezzel lezárult és a tél túlkorai előjátékát ismét az évszaknak megfelelőbb, kellemesebb légállapot váltotta fel

A javulás második lépése volt, hogy a déli szél meleg feketetengeri és földközitengeri eredetű levegőt kergetett fölénk. Néhány nappal ezelőtt még álmodni sem mertünk volna arról, hogy a hőmérséklet újból húsz fok közelébe szökjön fel és déli sétánkhoz nemcsak a télikabátot, hanem még a könnyű őszi felöltőt is sutba dobhassuk.

Az időjárásnak ez a hirtelen átalakulása önmagában még semmi rendellenességet nem jelent. Nem a mostani enyhe időjárás az, ami rendkívüli októberben, hanem rendkívüli volt az a korai téliesség, amely ezt megelőzte. A gyors átalakulásnak azonban velejárója volt a nagy esőzés is, midőn az utolsó napokban az ország minden részére hatalmas vízmennyiség ömlött le. Az időjárás hirtelen fordulata sok helyen erős ködképződést is okozott. Szombaton éjfél körül a budai hegyvidék nagyrészét hatalmas, sűrű ködtömeg borította el.

Az időjárás hirtelen felmelegedése igen jóleső és kellemes fordulat ugyan, *de egészségi szempontból mégsem teljesen kedvező.* Az emberek megszokás révén tovább viselik azokat a meleg ruhadarabokat, amik az elmúlt télies napokban szükségesekké váltak. Ez az öltözködési mód most túlmelegnek bizonyul, kizzadást okoz és az élénk szélben könnyen meghűlések forrásává lesz. Az a különös helyzet áll elő, hogy *a mostani melegben könnyebben hűlünk meg, mint a megelőző hidegben!* Fokozza még a meghűlési kockázatot, hogy a lakásokat és hivatalokat a felmelegedés ellenére is változatlan erővel tovább szokták fűteni és a túlfűtött helyiségekben edzettségünket könnyen elveszítjük.

Ezeket a kedvezőtlen egészségi hatásokat azzal ellensúlyozhatjuk, hogy a kellemes külső hőfokot kihasználva bőségesen szellőztetünk és a szabad levegőt minél többet élvezzük. A melegebb időjárás feloldja életmódunknak azt a télies megkötöttségét, hogy állandóan csukott, zárt levegőjű helyiségekben voltunk már kénytelenek tartózkodni.

A hirtelen visszaállott melegebb időjárásnak még egy érdekes következménye van. Ilyen magasabb hőfokú levegőben ismét fennforog annak a lehetősége, hogy néhány helyen zivatar keletkezzék. Könnyen megtörténhetik, hogy vasárnap vagy hétfőn néhány égiháború veri fel az őszi táj csendjét. Ez szinte megkoronázása lenne az utolsó huszonnégy órában lejátszódott rendkívül érdekes időjárási fordulatnak.

Dr. —k— —l—.

Salgótarján vízvezetéket kap

Salgótarjánból jelentik: A város közgyűlése elhatározta, hogy másfélmillió pengő költséggel megépítteti Salgótarján vízvezetékét. Ugyancsak elhatározta a közgyűlés, hogy a Szent Imre-hegy tetején országzászlót emel. Az építkezéshez szükséges követ és homokot az iskolák ifjúsága nagyrészt már fel is hordotta a hegycsúcsra.

OVOMALTINE reggelire, uzsonnára
Ára tovább is változatlan. Adagja 8 fillér.